

1V Opiniepanel **Rapport**

11-11-2021

Auteur: Petra Klapwijk

Onderzoek Sinterklaas 2021: Corona en discussie uiterlijk Pieten

Samenvatting

4 op de 10 vieren Sinterklaas met gevaccineerden en ongevaccineerden: 'Wij discrimineren niet bij zo'n mooie traditie'

Veel mensen maken op pakjesavond geen onderscheid tussen gevaccineerden en ongevaccineerden. Dat blijkt uit onderzoek van EenVandaag. En ondanks de coronamaatregelen en de discussie over het uiterlijk van de pieten hebben we er dit jaar massaal zin in.

In de samenleving is volop discussie over de inzet van de coronapas en maatregelen voor alleen ongevaccineerden. Maar voor wie pakjesavond viert met familie of vrienden lijkt dit weinig discussie op te leveren. Vier van de tien (40 procent) komen samen met gevaccineerden én ongevaccineerden.

'Geen tweedeling met Sinterklaas'

Velen vinden het erg dat er een tweedeling ontstaat in de samenleving en willen daar niet aan meedoen met 'zo'n mooie traditie als Sinterklaas'. Een deelnemer zegt daarover: "Natuurlijk is iedereen welkom. Wij discrimineren niet in onze familie." Om veilig samen te komen doen de meesten wel een coronatest: "Mijn dochter is niet gevaccineerd, maar laat zich testen voor pakjesavond. Deze traditie is voor ons té belangrijk om onderscheid te maken."

Voorzichtigheid voor ouderen

De grootste groep (53 procent) viert het heerlijk avondje alleen met gevaccineerden. Simpelweg omdat iedereen met wie ze samenkomen gevaccineerd is. Voor sommigen is dit wel een bewuste keuze, bijvoorbeeld omdat er veel ouderen of kwetsbaren bij zijn. Of omdat de verhoudingen al eerder verslechterd zijn door verschillende standpunten over vaccinatie.

Kleine groepjes pakken de cadeaus uit met uitsluitend ongevaccineerden (3 procent) of staan nog voor de keuze wie ze gaan uitnodigen (3 procent).

Weinig afstand van familie en vrienden

Op dit moment geldt weer het dringende advies om 1,5 meter afstand te houden. De meeste Sinterklaasvierders doen dit niet bij hun naasten. Slechts een kwart (23 procent) is van plan dit te gaan doen bij familieleden, een derde (36 procent) bij vrienden.

Bij onbekenden, bijvoorbeeld bij intochten of een Sinterklaasviering op het werk of de club, is een ruime meerderheid (73 procent) wel van plan om afstand te houden.

Zin in het Sinterklaasfeest

De overgrote meerderheid die dit jaar iets aan Sinterklaas doet heeft er zin in. Velen vierden pakjesavond vorig jaar noodgedwongen online. Daarom zijn ze extra blij dat ze dit jaar waarschijnlijk weer fysiek bij elkaar kunnen komen met familie en vrienden.

Van de ondervraagden die het feest gaan vieren, heeft 18 procent er zelfs meer zin in dan vóór corona. De coronamaatregelen en de voortdurende discussie over het uiterlijk van de pieten mogen de pret niet drukken.

Organisatoren worstelen

Terwijl de feestvierders thuis er vooral zin in hebben, hebben de organisatoren van Sinterklaasintochten en -feesten het dit jaar zwaar. Hiervan deden er 905 mee aan het onderzoek. Een derde (34 procent) zegt problemen te ondervinden met de organisatie vanwege de coronasituatie. Ze staan voor lastige keuzes als het gebruiken van een QR-code, wat te doen met ongevaccineerde ouders, en hoe houd je 1,5 meter afstand van de Sint en zijn pieten.

Eveneens een derde (36 procent) worstelt met het uiterlijk van de pieten. Daarbij lijken ze het nooit goed te kunnen doen. Kiezen ze voor roetveegpieten, dan stoppen vrijwilligers die zwart willen zijn ermee. En kiezen ze voor traditionele 'Zwarte Pieten' dan zijn er weer anderen boos.

Samenvatting

Krappe meerderheid wil liever Zwarte Piet, maar acceptatie van roetveegpieten groeit

Net als vorig jaar wil eenderde (32 procent) het uiterlijk van de traditionele Zwarte Piet aanpassen. De meerderheid (56 procent) wil dat ook dit jaar niet. Wel groeit de acceptatie van de roetveegpiet: 46 procent vindt dit nu een redelijk alternatief.

Dat is de uitkomst van van het jaarlijkse Sinterklaas-onderzoek van EenVandaag. Hieraan deden 32.000 deelnemers mee, waaronder 525 met een Surinaamse of Antilliaanse migratieachtergrond. Ongeacht of er draagvlak voor is, lijkt het erop dat voorstanders van verandering hun zin gaan krijgen. Want zowel bij de landelijke Sinterklaasintocht als bij intocht in de meeste gemeenten zijn roetveegpieten dit jaar de norm.

'Leuke traditie niet aanpassen'

EenVandaag peilt al sinds 2013 ieder jaar hoeveel mensen de Zwarte Pieten willen behouden en hoeveel het uiterlijk willen veranderen. Sindsdien nam het aantal voorstanders van de traditionele piet langzaam af: van 89 procent in 2013 tot iets meer dan de helft in 2020 (55 procent) en 2021 (56 procent).

Deze ondervraagden blijven van mening dat het Sinterklaasfeest niets anders is dan een leuke traditie. En die moet niet aangepast worden omdat een minderheid dat wil. Bovendien is er altijd een kans dat kinderen de Pieten herkennen omdat het bekenden zijn. Bij zwarte schmink is die kans volgens hen het kleinst.

Eenderde blijft voor aanpassen

De groep die vindt dat Piet een ander uiterlijk moet krijgen, werd langzaam maar zeker steeds een stukje groter. In 2020 vond de grootste verschuiving plaats: door de aandacht voor de Black Lives-matter-protesten veranderde een grote groep van mening. Dit jaar zijn die protesten er veel minder, maar de cijfers veranderen nauwelijks (32 procent). Het lijkt erop dat deze deelnemers blijvend hun standpunt gewijzigd hebben.

Zij zien Zwarte Piet vaak als een racistisch fenomeen. Als een groep zich daardoor gediscrimineerd voelt, vinden ze het een goede zaak om de Pieten een ander uiterlijk te geven. Van de 525 deelnemers met een Surinaamse of Antilliaanse migratieachtergrond is driekwart (75 procent) voor aanpassen. Velen hebben zelf ervaring met discriminerend gedrag rond de figuur van Zwarte Piet.

Roetveegpiet wint terrein

Hoewel een kleine meerderheid dus achter de traditionele Zwarte Piet blijft staan, lijkt het erop dat deze mening dit jaar wordt ingehaald door de realiteit. De meeste gemeenten kiezen dit jaar voor alleen roetveegpieten bij de intocht, net als in het Sinterklaasjournaal. Bijna de helft (46 procent) van alle deelnemers vindt deze keuze acceptabel. "Ik ben niet razend enthousiast over roetveegpieten, maar als het helpt om van die eeuwige discussie af te zijn, dan moet het maar", zegt een panellid.

De roetveegpiet is daarmee aan een opmars bezig, want twee jaar geleden vond nog maar een derde (31 procent) dit een redelijk alternatief. Tweederde (66 procent) stond in 2019 niet achter de keuze van het Sinterklaasjournaal om met uitsluitend roetveegpieten verder te gaan. Dit jaar is 45 procent daar tegen, deels omdat ze de pieten liever zwart zien en deels omdat ze de verandering niet ver genoeg vinden gaan.

Pieten van de toekomst

Roetveegpieten zouden wel eens de Pieten van de toekomst kunnen zijn. Want zeven van de tien ondervraagden met een Surinaamse of Antilliaanse achtergrond zien deze piet ook wel zitten (70 procent).

En van alle deelnemers aan het onderzoek verwachten of vrezen de meesten dat de traditionele Zwarte Piet de komende jaren langzaam van het toneel zal verdwijnen. De roetveegpiet lijkt dan het meest voor de hand liggende compromis.

Vragenlijst en uitslagen

Ondanks corona hebben veel mensen zin om Sinterklaas te vieren

Nu volgen de resultaten van het onderzoek per vraag. De meeste uitslagen zijn van alle deelnemers. Aan het onderzoek deden ook 525 mensen met een Surinaamse of Antilliaanse migratieachtergrond mee. Deze zijn bij een aantal vragen apart vermeld. Ook kregen zij enkele vragen die de andere deelnemers niet kregen, die zijn verderop in deze rapportage te vinden.

Dit onderzoek gaat over Sinterklaas vieren in coronatijd en de discussie over 'Zwarte Piet'.

Ga jij het tweede Sinterklaasfeest in coronatijd vieren? Wat vind je van de coronaregels die daarbij gelden? Daarnaast peilt EenVandaag al jaren hoe mensen denken over het uiterlijk van 'Zwarte Piet'. Ook dit jaar zijn we weer benieuwd hoe je erover denkt.

Wat ga jij dit jaar doen met Sinterklaas?

Hiermee bedoelen we bijvoorbeeld pakjesavond vieren, een intocht of ander Sinterklaasfeest bijwonen.

Je kunt meerdere antwoorden geven.

Ik vier geen Sinterklaas 36%

Ik ga met mijn (klein) kinderen naar één of meer intochten van Sinterklaas 9%

Ik vier pakjesavond alleen met mijn gezin 15%

Ik vier pakjesavond met familie 30%

Ik vier pakjesavond met vrienden 5%

Ik ga naar één of meer Sinterklaasvieringen op het werk / de vereniging / sportclub / etc. 6%

Ik weet nog niet of ik het ga vieren 11%

Anders 4%

Weet niet / geen mening 3%

Aan de deelnemers die dit jaar Sinterklaas vieren werd de volgende vraag gesteld.

Heb je door corona dit jaar meer of minder zin om Sinterklaas te vieren dan in jaren zonder corona of maakt het geen verschil?

Veel meer zin 10%

Beetje meer zin 8%

Maakt geen verschil 67%

Beetje minder zin 8%

Veel minder zin 6%

Weet niet / geen mening 1%

Aan de deelnemers die dit jaar pakjesavond vieren werd de volgende vraag gesteld.

We willen nu weten of het voor jou uitmaakt of iemand gevaccineerd is of niet als het om het vieren van pakjesavond gaat. Kinderen onder de 12 jaar tellen niet mee.

Met wie vier jij pakjesavond?

Alleen gevaccineerden 53%

Zowel gevaccineerden als ongevaccineerden 40%

Alleen ongevaccineerden 3%

Dat weet ik nog niet 3%

Geen antwoord 1%

Coronaregels

Regels bij intochten onduidelijk

Coronaregels intochten

Premier Rutte maakte vorige week in een persconferentie nieuwe coronaregels bekend. Zo kwam het 1,5 meter advies terug, moeten er op bepaalde plaatsen weer mondkapjes gedragen worden en moet je op meer plaatsen een QR-code laten zien.

In hoeverre is voor jou duidelijk welke coronaregels er dit jaar van toepassing zijn op Sinterklaasintochten in Nederland?

Heel duidelijk 12%

Redelijk duidelijk 22%

Redelijk onduidelijk 25%

Heel onduidelijk 25%

Weet niet / geen mening 16%

Wanneer vind jij dat bezoekers een coronabewijs met QR-code moeten tonen bij een Sinterklaasintocht: met welke van de onderstaande mogelijkheden ben je het eens?

De regels zijn nu goed: geen QR-code bij een intocht als doorstroomevenement, wel een QR-code bij een intocht als 'stilstaand' evenement 26%

Bij alle soorten intochten moet een QR-code verplicht zijn 30%

Bij geen enkele soort intocht moet een QR-code verplicht zijn 33%

Weet niet / geen mening 11%

Discussie uiterlijk Pieten

Discussie in samenleving

Uiterlijk Pieten

Er is al een aantal jaar discussie in de samenleving over het uiterlijk van 'Zwarte Piet'. Sommige mensen vinden dat zijn uiterlijk aangepast moet worden omdat het volgens hen een racistisch fenomeen is. Anderen willen niet dat zijn uiterlijk wordt aangepast omdat het een Nederlandse traditie is.

Sinds 2019 verschijnen in het Sinterklaasjournaal en bij de landelijke intocht alleen roetveegpieten. Bij andere intochten in het land kan de organisatie zelf bepalen hoe de Pieten eruit zien.

In hoeverre leeft de discussie over het uiterlijk van de Pieten volgens jou dit jaar bij jouzelf?

Heel sterk 15%

Redelijk sterk 16%

niet zo sterk 24%

Helemaal niet 43%

Weet niet / geen mening 2%

In hoeverre leeft de discussie over het uiterlijk van de Pieten volgens jou dit jaar in Nederland als geheel?

Heel sterk 16%

Redelijk sterk 34%

Niet zo sterk 29%

Helemaal niet 7%

Weet niet / geen mening 14%

Aanpassen of niet?

Derde wil aanpassen, meerderheid niet

Wat moet er volgens jou gebeuren met het uiterlijk van de traditionele Zwarte Piet?

Het uiterlijk moet wel aangepast worden 32%
Het uiterlijk moet niet aangepast worden 56%
Weet niet / geen mening 12%

Deelnemers Surinaamse of Antilliaanse migratieachtergrond:

75% is voor aanpassen, 20% vindt dat niet nodig

Is 'Zwarte Piet' volgens jou wel of geen racistisch fenomeen?

Wel een racistisch fenomeen: 17%
Geen racistisch fenomeen 78%
Weet niet / geen mening 5%

Deelnemers Surinaamse of Antilliaanse migratieachtergrond:

67% vindt het een racistisch fenomeen, 28% niet

'Ook al is het wellicht niet zo bedoeld, ik begrijp dat Zwarte Piet discriminerend overkomt op mensen met een donkere huidskleur.'

Eens 39%
Oneens 54%
Weet niet / geen mening 7%

Media

Mening onvoldoende zichtbaar in media

'Alleen als Pieten zwart zijn, weet je zeker dat kinderen de persoon niet kunnen herkennen.'

Eens 44%
Oneens 43%
Weet niet / geen mening 13%

Zie je jouw mening over het uiterlijk van de Pieten over het algemeen voldoende of onvoldoende terug in de media?

Voldoende 24%
Onvoldoende 56%
Weet niet / geen mening 20%

Deelnemers Surinaamse of Antilliaanse migratieachtergrond:

28% ziet mening voldoende terug, 59% onvoldoende

Roetveegpieten

Verdeeldheid over alleen roetveegpieten

Het Sinterklaasjournaal en de landelijke intocht

Sinds 2019 verschijnen in het Sinterklaasjournaal en bij de landelijke intocht alleen roetveegpieten. Bij andere intochten in het land kan de organisatie zelf bepalen hoe de pieten eruit zien.

Vind jij de keuze voor alleen roetveegpieten bij het Sinterklaasjournaal en de landelijke intocht wel of niet acceptabel?

Wel acceptabel: 46%

Niet acceptabel 45%

Weet niet / geen mening 9%

Deelnemers Surinaamse of Antilliaanse migratieachtergrond:

70% vindt de keuze wel acceptabel, 25% niet

Volgens sommige mensen zou het beter zijn als er een landelijke richtlijn komt hoe de Pieten er in alle gemeentes uit moeten zien bij de intocht. Dan zou er niet ieder jaar opnieuw een discussie gevoerd hoeven te worden. Anderen blijven dat liever zelf bepalen.

Vind je het in principe een goede of een slechte zaak als er een landelijke richtlijn zou komen voor het uiterlijk van de Pieten in alle gemeentes?

Goede zaak 35%

Slechte zaak 51%

Weet niet / geen mening 14%

Stel dat er een landelijke richtlijn komt waarin staat dat er alleen nog roetveegpieten mogen zijn bij de intochten in alle gemeentes in Nederland. Wat zou jij daar dan van vinden?

Ik ben daar vóór 16%

Ik ben daar niet uitgesproken voor of tegen, maar ik heb er geen probleem mee 29%

Ik ben daar tegen 51%

Weet niet / geen mening 4%

Andere Pieten

Gekleurde en ongeschminkte Pieten niet acceptabel

In verschillende gemeenten is ook dit jaar weer discussie over het uiterlijk van de Pieten. Sommigen kiezen voor (deels) zwart, grijze pieten, roetveegpieten, of andere varianten en combinaties. De organisatie mag zelf bepalen hoe de Pieten eruit zien.

Welke Pieten vind jij acceptabel bij de intocht in jouw woonplaats en welke niet?

	acceptabel	niet acceptabel	weet niet
Traditionele 'Zwarte Piet'	71%	23%	6%
Grijze Piet	35%	54%	11%
Roetveegpiet	59%	35%	6%
Gekleurde Pieten	36%	57%	7%
Ongeschminkte Pieten	25%	68%	7%
Helemaal geen Pieten	12%	79%	9%

Deelnemers Surinaamse of Antilliaanse migratieachtergrond:

Vinden Roetveegpieten (76%), Gekleurde Pieten (66%) en Ongeschminkte Pieten (60%) in meerderheid acceptabel.

Toekomst

Over 10 jaar geen 'Zwarte Pieten' meer?

Denk je dat er nog traditionele 'Zwarte Pieten' zullen zijn bij gemeentelijke intochten over...?

	ja	nee	weet niet
2 jaar	57%	24%	19%
5 jaar	30%	46%	24%
10 jaar	20%	56%	23%

Aan de deelnemers die dit jaar betrokken zijn bij het organiseren van een intocht of Sinterklaasviering werd de volgende vraag gesteld.

Heb je problemen gehad met de organisatie vanwege de coronasituatie of vanwege het uiterlijk van de Pieten of niet?

Je kunt meerdere antwoorden geven als dat van toepassing is.

Problemen met de organisatie vanwege de coronasituatie 34%

Problemen met de organisatie vanwege het uiterlijk van de Pieten 36%

Andere problemen 6%

Geen problemen 39%

Geen antwoord 4%

Deelnemers Surinaamse of Antilliaanse achtergrond

Invloed racismedebat?

Aan de groep deelnemers met een Surinaamse of Antilliaanse achtergrond werden de volgende vragen gesteld.

Heb jij persoonlijk wel eens discriminerend gedrag meegemaakt met 'Zwarte Piet', of niet?

Ja, een enkele keer 29%

Ja, regelmatig 28%

Nee 39%

Weet niet / geen antwoord 4%

Er is de laatste jaren een openbare discussie in de samenleving over het uiterlijk van 'Zwarte Piet'. Sinds de grote anti-racisme demonstraties van 2020 is er meer aandacht voor de bredere discussie over (institutioneel) racisme in Nederland. We zijn benieuwd of jij daar persoonlijk iets van merkt als het gaat over 'Zwarte Piet'.

Ben je het eens of oneens met de volgende stelling: 'Door de racismediscussie voel ik me de afgelopen jaren beter door mijn omgeving begrepen als het gaat om Zwarte Piet.'

Eens 37%

Oneens 38%

Weet niet / geen mening / niet van toepassing 25%

Ervaar jij de laatste jaren onder invloed van de racisme discussie meer of minder discriminerend gedrag met 'Zwarte Piet' dan in de jaren ervoor of is er geen verschil?

Veel meer 19%

Beetje meer 17%

Ongeveer evenveel 26%

Beetje minder 8%

Veel minder 5%

Weet niet / geen mening / niet van toepassing 25%

EenVandaag Opiniepanel

Over dit onderzoek

Over het onderzoek

Het onderzoek is gehouden van 8 tot 11 november 2021. Aan het onderzoek deden in totaal 32.547 mensen mee. De groep deelnemers bestaat deels uit leden van het EenVandaag Opiniepanel en deels uit eenmalige externe deelnemers. Allen vulden een online onderzoek in.

De uitslagen van alle deelnemers zijn na weging representatief voor zes variabelen, namelijk: leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat, spreiding over het land en politieke voorkeur gemeten naar de Tweede Kamerverkiezingen van 2021. Aan het onderzoek deden ook 525 mensen met een Surinaamse of Antilliaanse migratieachtergrond mee. Hun resultaten zijn gecorrigeerd met CBS-cijfers voor geslacht en leeftijd. (eerste en tweede generatie).

Het EenVandaag Opiniepanel bestaat uit 70.000 leden.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met onderzoeker petra.klapwijk@eenvandaag.nl

